

ОЦІНКА ФАКТОРІВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Ковтуненко К.В., к.е.н., доцент,
Вечеркіна О.О.

Одеський національний політехнічний університет

Фінансово-економічна безпека – найважливіша якісна характеристика економічної системи, яка визначає її здатність підтримувати нормальні умови функціонування; стійке забезпечення ресурсами та розвиток, а також послідовну реалізацію економічних інтересів.

У науковій літературі часто поняття безпеки пов'язують з поняттям стійкості, стабільності. Стійкість – необхідна умова безпеки економічних систем.

Поняття безпеки взаємопов'язане із поняттям розвиток. У загальному розумінні, розвиток – незворотна, цілеспрямована, закономірна зміна матерії і свідомості. Зрозуміло, що розвиток економічної системи неможливий без її безпеки. Адже, якщо не ліквідувати, мінімізувати загрози фінансово-економічній безпеці підприємства, вони можуть зумовити значні втрати його ресурсів, фінансову кризу, і в результаті – банкрутство. З іншого боку, розвиток завжди пов'язаний зі збільшенням кількості ризиків та загроз[1].

Разом з поняттям загроза доцільно розглядати поняття «фактор», або «чинник» фінансово-економічної безпеки підприємства. Фактор – рушійна сила будь-якого процесу, яка визначає його характер або характерні ознаки.

В економічних дослідженнях під фактором прийнято розуміти умови, що є необхідними та визначальними для даного процесу, а також причини, що безпосередньо обумовлюють його виникнення або отриманий результат. Виходячи з цього визначення, під фактором фінансово-економічної безпеки підприємства слід розуміти будь-який елемент внутрішнього чи зовнішнього середовища підприємства, які обумовлюють її рівень.

Підхід до раціональної ідентифікації факторів фінансово-економічної безпеки визначається на підставі її складових. Безліч чинників впливають на формування і зростання економічних і соціальних проблем підприємства. Представлені фактори не мають закритого переліку проблем, а й продовжують трансформуватися і рости паралельно з ростом науково-технічного прогресу, а також потребами населення. Формування функціональних сегментів, які забезпечують раціональне і збалансоване побудова політики підприємства, визначає сутність і спрямованість розвитку механізмів впливу. Саме ідентифікація факторів, їх оцінка і необхідна координація потребує значних коштів і зусиль, як тимчасових, так і фінансових [2].

Фактори фінансово-економічної безпеки підприємства багатогранні і багатоаспектні. Багато з представлених факторів є загальновизнаними і широко поширеними, але також виявлені специфічно спрямовані фактори, які визначають точковий стратегічний хід дій, на підставі отриманих даних аналітичних процедур, що забезпечують вирішення вузько спрямованих завдань [3].

Дослідження показує, що фінансово-економічну безпеку підприємства уявляють за багатьма факторними напрямками, але, як основні, можна виділити фактори: внутрішньовиробничі та поза виробничі.

До внутрішньовиробничих факторів можна віднести: фінансовий, виробничо-технічний, інноваційно-технологічний, інформаційний, інтелектуально-кадровий, політико-правовий, силовий, екологічний.

До основного елемента поза виробничого фактора фінансово-економічної безпеки підприємства належить маркетинговий, який складається з ринкового та інтерфейсного.

Практика підприємницької діяльності свідчить, що для суб'єкта господарської діяльності найбільшу небезпеку представляють зовнішні загрози, оскільки їх важко передбачити, а тому важко своєчасно вжити відповідних контрзаходів.

Загрози фінансовій безпеці підприємницької діяльності – це потенційні або реальні дії фізичних або юридичних осіб, що порушують стан захищеності суб'єкта підприємницької діяльності і здатні призвести до припинення його діяльності, або до фінансових та інших втрат [4].

Також до зовнішніх загроз і дестабілізуючих чинників можна віднести протиправну діяльність кримінальних структур, конкурентів, фірм і приватних осіб, що займаються шпигунством або шахрайством, неспроможних ділових партнерів, раніше звільнених за різні провини співробітників, правопорушення з боку корумпованих елементів з представників контролюючих і правоохоронних органів .

Особливо актуальними є такі зовнішні загрози як рейдерство, гринмейлерство, кардерство (кардеринг), конкурентна розвідка.

Головна умова фінансової безпеки підприємства – здатність протистояти існуючим і виникаючим небезпекам та загрозам, які здатні завдати фінансової шкоди підприємству, небажано змінити структуру капіталу, примусово ліквідувати підприємство тощо [5]

З метою забезпечення належної фінансової безпеки та вчасної ідентифікації можливих загроз слід вжити наступних заходів:

- ретельно вивчити чинники, які зміцнюють або негативно впливають на стійкість соціально-економічного стану підприємства у короткостроковій і середньостроковій перспективі;
- визначити критерії і параметри допустимих значень показників, що характеризують інтереси підприємства і відповідають вимогам його фінансової безпеки;
- розробити ефективну стратегію управління грошовими потоками, що дозволить синхронізувати грошові надходження і вчасне погашення фінансових зобов'язань.

У зв'язку з цим, будь-яке ігнорування законів ринкової економіки і потреб фінансово-економічної безпеки дуже часто призводить до того, що упускаються корисні угоди, укладаються контракти з недобросовісними партнерами, приймаються на роботу особи з низькими моральними якостями або такими, що є "підставою" недобросовісних конкурентів чи навіть організованої злочинності. Легше, дешевше і корисніше зберігати необхідний рівень фінансово-економічної безпеки, ніж вести довгі, дорогі і не завжди перспективні судові процеси, намагаючись захистити свої права.

Головна мета фінансово-економічної безпеки підприємства полягає в тім, щоб гарантувати його стабільне і ефективне функціонування тепер і високий потенціал розвитку в майбутньому.

Для того щоб сформувати управлінський інструментарій ідентифікації та оцінки факторів фінансово-економічної безпеки підприємства необхідно провести дослідження цих факторів та їх реакцію під впливом зовнішніх загроз. Їх вивчення дозволить виявити

проблеми і здійснити пошук напрямків щодо формування управлінського інструментарію ідентифікації та оцінки факторів фінансово-економічної безпеки підприємства [6].

Література

1. Войнаренко М, Яременко О. Управління економічною безпекою підприємств на основі оцінки відхилень порогових показників / М. Войнаренко, О. Яременко // Економіст. – 2008. – № 12. – С. 60-63.
2. Гічова Н.Ю. Діагностика та підвищення економічної безпеки підприємства: дис. на здоб. наук. ступеня к.е.н.: спец. 08.00.04 / Н.Ю. Гічова.–Дніпропетровськ, 2010.–190 с
3. Горячева К.С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук: спец. 08.06.01 / К.С. Горячева. – К., 2006. – 17 с.
4. Донець Л. І. Економічна безпека підприємства: навч. посіб./ Л. І. Донець, Н.В. Ващенко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.
5. Ковтуненко К.В, Шолом О.І. Особливості оцінки фінансової та економічної безпеки як складових системи економічної безпеки / К.В. Ковтуненко, О.І. Шолом // Матеріали науково-практичної інтернет конференції «Проблеми ринку та розвитку регіонів України в XXI столітті» (Одеса, 12-19 грудня 2013 р.).– Економіка: реалії часу. 2013.– С. 47–49.
6. Ковтуненко К.В, Осипчук Х.А. Особливості формування стратегії розвитку промислового підприємства безпеки / К.В. Ковтуненко, Х.А. Осипчук// Матеріали науково-практичної інтернет конференції «Проблеми ринку та розвитку регіонів України в XXI столітті» (Одеса, 12-19 грудня 2013 р.).– Економіка: реалії часу. 2013–С. 45–47.